

ทางเลือกของญี่ปุ่น ปี 2015

พันธมิตรรัฐบาลเข้ากับช่วงลบเศรษฐกิจ

คาดกันว่าในปี ค.ศ.2010 รายได้จากการเก็บภาษีของรัฐบาลญี่ปุ่นน่าจะต่ำกว่าที่คาดคะเนไว้มาก อยู่ที่ 36 ล้านล้านเยน ทำให้รัฐบาลต้องขาดดุลงบประมาณที่ทำให้ต้องออกพันธบัตรรัฐบาลอีกประมาณ 53 ล้านล้านเยน การที่ต้องออกพันธบัตรมากกว่ารายได้จากภาษีนี้ เป็นครั้งแรกหลังจากช่วงสงครามโลกในปี ค.ศ.1946 และในปัจจุบัน หนี้สาธารณะของรัฐบาลญี่ปุ่นที่รวมพันธบัตรรัฐบาลเป็น 200% ของ GDP

กล่าวกันว่า ตั้งแต่เข้าสู่ยุคสมัยใหม่ในปี ค.ศ.1885 ยุคนายกรัฐมนตรีคนแรกของญี่ปุ่น อีโต้ ฮิโตฟูมิ ตัวเลขนี้ไม่เคยเกินกว่า 100 % ยกเว้นในช่วงสงครามเท่านั้น แสดงให้เห็นถึงความวิกฤติทางการคลังของประเทศญี่ปุ่นอย่างเห็นได้ชัด เพราะประเทศญี่ปุ่นมียอดหนี้สินเป็นอันดับหนึ่งในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว อันดับสอง คือ อิตาลีนั้นก็ยิ่งห่างจากญี่ปุ่นมาก อย่างไรก็ตามในสมัยนั้นเหตุผลที่จำเป็นก็คือการให้ได้ชัยชนะในสงคราม แต่หลังแพ้สงครามเกิดภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรง เงินที่มีอยู่ก็เปรียบเสมือนเศษกระดาษไป แต่ปัจจุบันนี้รัฐบาลพรรคประชาธิปไตยกำลังอยู่ในสภาวะที่จะต้องเลือกหนทางเพื่อหลีกเลี่ยงการล่มสลายทางการเงิน

การเลือกสรรโครงการ (Project sorting)

แนวนโยบายที่สำคัญ คือ การพิจารณาความสำคัญของโครงการต่างๆ ที่ต้องการงบประมาณจำนวนมากอย่างจริงจัง เพื่อกำจัดความสูญเปล่าของงบประมาณเป็นต้นว่า พิจารณาวางงบประมาณของรัฐที่จะใช้ในการพัฒนาอวกาศ หรือ Super Computer ควรจะส่งเสริมต่อไป หรือตัดงบประมาณให้น้อยลง แน่นนอนนักวิชาการ นักวิจัยผู้ที่ได้รับรางวัลโนเบล ย่อมออกมาคัดค้านการตัดงบประมาณดังกล่าว จึงเป็นทางเลือก (Dilemma) ของญี่ปุ่นว่า **"จะมุ่งสู่ความเป็นหนึ่งในโลก หรือจะยอมเป็นที่สองได้หรือไม่"**

การทุ่มเทงบประมาณ รวมทั้งทรัพยากรการบริหารและบุคคลเพื่อให้เป็นหนึ่งในโลกนั้น หากประสบความสำเร็จก็จะได้ผลลัพธ์ที่สูงอย่างมาก หรือจะยอมไม่ส่งงบประมาณ

ลงไปพอสมควร รักษาตำแหน่งรองๆ ไว้ก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่ง เป็นต้นว่าหากส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวก็จะได้เงินจากต่างประเทศมาได้ ซึ่งแน่นอนไม่ได้สร้างความโดดเด่นมากมายนักในเวทีโลก แต่ก็ทำให้ประชากรมีความสุข มีความมั่งคั่งได้อย่างไรก็ตามสิ่งที่จะลืมไม่ได้คือ **“ความเป็นประเทศการค้าระหว่างประเทศ”** ของญี่ปุ่นนั้น เกิดขึ้นได้เพราะเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์ สินค้าที่ผลิตจากญี่ปุ่นเป็นที่ยอมรับทั่วโลก เป็นแรงผลักดันให้ญี่ปุ่นสามารถก้าวทันและก้าวล้ำตะวันตก

ในปี ค.ศ.2015 หรืออีก 5 ปีข้างหน้า เป็นปีที่สำคัญทางด้านระบบประกันสังคม หรือการคลังของประเทศ จะเป็นช่วงที่คืนวัย Baby boom ซึ่งช่วงหนึ่งได้สร้างรายได้ให้แก่ประเทศอย่างมาก คนกลุ่มนี้เริ่มเข้าสู่วัยเกษียณอายุและเริ่มรับบำนาญบำนาญกัน คนกลุ่มนี้ได้เข้าสู่สังคมเมืองใหญ่ แต่งานและเป็นครอบครัวเล็กๆ จำนวนมาก เป็นกองทัพทางธุรกิจที่สร้างความเติบโตระดับสูงให้แก่ญี่ปุ่น กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ **“สนับสนุนสังคม”** กำลังจะกลายเป็น **“กลุ่มที่สังคมต้องสนับสนุน”** ซึ่งจะส่งผลต่อการประกันสังคม การบริโภคและงบประมาณของรัฐอย่างมาก

ประชากรของญี่ปุ่น เมื่อปี ค.ศ. 1950 เป็นอันดับ 5 ของโลก ในปี ค.ศ. 2008 ตกเป็นอันดับ 10 และคาดว่าในปี ค.ศ.2025 และ 2050 จะเป็นอันดับที่ 12

และ 16 ตามลำดับ ในขณะที่เดียวกันการเติบโตของประเทศขนาดยักษ์อย่างจีนอินเดีย ทำให้เงาของญี่ปุ่นเริ่มลดน้อยถอยลง ญี่ปุ่นที่รักษาอันดับที่ 2 ของ GDP (รองจากสหรัฐอเมริกา) มาได้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1968 (แซงเยอรมันมาเป็นอันดับ 2) กำลังจะพ่ายแพ้เงินตกมาอยู่ในอันดับที่ 3

ความผันในวันพรุ่งนี้ หรือบนมบิงในวันนี้

ญี่ปุ่นจะต้องเลือกว่า จะยอมทนเพื่อความผันในวันพรุ่งนี้ หรือขอให้มมบิงกินในวันนี้ เป็นทางเลือกที่แสนยากอย่างยิ่ง

อย่างไรก็ตาม ญี่ปุ่นยังมีทรัพย์สินที่มหาศาลอยู่อีก 2 อย่างที่ทำให้คงความแข็งแกร่งอยู่ได้ อย่างที่ 1 คือ การสะสมของเทคโนโลยี จากตัวเลขขององค์กรทรัพย์สินทางปัญญาของโลก (WIPO) ได้ประกาศจำนวนของสิทธิบัตรระหว่างประเทศนั้นตั้งแต่ปีค.ศ 2003 เป็นต้นมา ญี่ปุ่นมีมากเป็นอันดับ 2 รองจากสหรัฐอเมริกา สิทธิบัตรที่สำคัญก็คือ ทางด้านจุลชีววิทยาที่จะเชื่อมโยงถึงการวิจัยทางการแพทย์ในอนาคต ซึ่งนักวิจัยญี่ปุ่นมีความโดดเด่นทางด้านนี้อยู่

ทรัพย์สินอีกอย่างหนึ่งก็คือ ทรัพย์สินทางการเงินส่วนบุคคลที่มีมากถึง 1,400 ล้านล้านเยน กลุ่มที่มีทรัพย์สินนี้อยู่ในมือก็คือ กลุ่มคนที่กำลังเข้าสู่วัยเกษียณเหล่านี้

ทรัพย์สินเหล่านี้สามารถถูกดึงไปอยู่ใน “กองทุนเทคโนโลยีอนาคต” เพื่อลงทุนให้แก่ธุรกิจการพัฒนาเทคนิคอนาคต กลุ่มคนเหล่านี้มีประสบการณ์มาแล้วที่ได้เห็นการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเทคโนโลยีวิทยาศาสตร์ในอดีตที่ผ่านมาและเข้าใจอย่างลึกซึ้งว่า เทคโนโลยีสามารถสร้างคุณค่าเพิ่มขึ้นได้ต่อไป

ในอดีตสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน 3C (Color TV, Car, Conditioner) สร้างคุณค่าของชีวิตอย่างมากและส่งออกไปให้ญี่ปุ่นกลายเป็นยักษ์ใหญ่ทางเศรษฐกิจมาได้ กลุ่มคนเหล่านี้เข้าใจเป็นอย่างดีว่าประเทศที่ขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติและพื้นที่ อีกทั้งต่อไปประชากรจะลดลงอีกด้วย สิ่งที่จะสร้าง “คุณค่า” ให้มากขึ้นได้นั้นก็คือ “เทคโนโลยี” เท่านั้น

ในภาวะวิกฤติทางการเงินระดับโลกที่ผ่านมา ทำให้ภาคธุรกิจต้องระมัดระวังอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น ทางด้านสิ่งแวดล้อม พลังงาน หุ่นยนต์ ต่างๆ ยังหลบไหล ญี่ปุ่นไม่ได้เอามาใช้จริงจังอีกมากมาย

จากวารสาร Nikkei Business
เรียบเรียงโดย: รัชนีกร เลิศในสัจย์
คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น